

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek door middel van boringen
aan de Hoofdstraat te Sassenheim,
gemeente Teylingen (Z.-H.)**

A.J. Wullink

ARC-Rapporten 2008-57

Geldermalsen
10 juli 2008
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Hoofdstraat te Sassenheim, gemeente Teylingen (Z.-H.)

ARC-Rapporten 2008-57
ARC-Projectcode 2007/319

Tekst

A.J. Wullink

Afbeeldingen

A.J. Wullink

Redactie

N. van Malssen

Status

definitieve versie

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 10 juli 2008

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

---

Projectgegevens

Projectnaam	Sassenheim, Hoofdstraat
Projectcode	2007/319
Archisnummer IVO	28194
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Hazenberg Archeologie
Bevoegd gezag	Provincie Zuid-Holland, Bureau Cultuur
Contact	070-8445441

Locatiegegevens

Toponiem	Hoofdstraat
Plaats	Sassenheim
Gemeente	Teylingen
Provincie	Zuid-Holland
Kaartblad	30F
RD-coördinaten	N: 95.100/470.730 O: 95.215/470.590 Z: 95.150/470.535 W: 95.035/470.675
Oppervlakte	1,4 ha

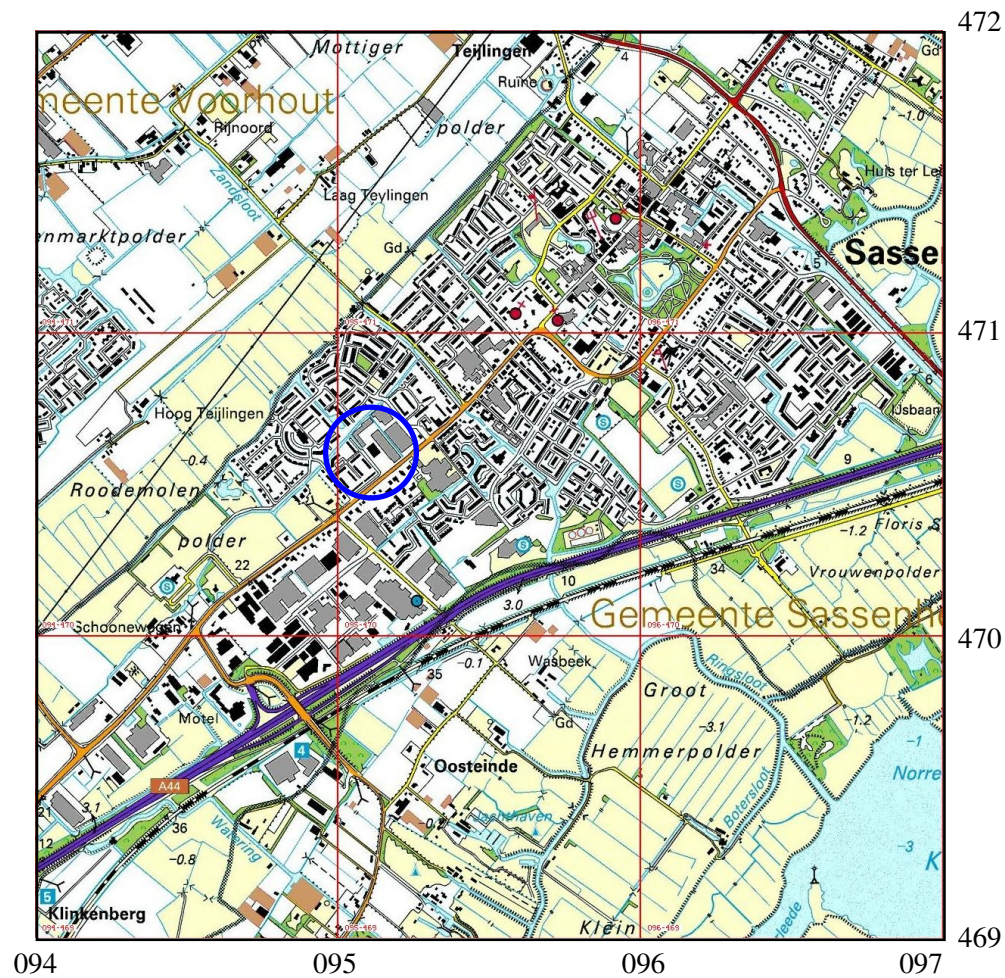
Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl
Geomorfologie	Strandwal +/- afgevlakte duinen
Bodem	Lage enkeerdgronden
Historische situatie	Ontginning vanaf 8e eeuw, vanaf de 17e eeuw bollenteelt
Archeologische verwachting	Lage trefkans op archeologica uit de periode Neolithicum – Nieuwe Tijd

---

Legenda

— Onderzoekslocatie

Abbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (omcirkeld), voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Hazenberg Archeologie uit Leiden heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Hoofdstraat te Sassenheim, Zuid-Holland. Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen woningbouw op de onderzoekslocatie. Een door Hazenberg uitgevoerd archeologisch bureau-onderzoek heeft uitgewezen dat er binnen dit gebied mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn. Conform de op 1 september 2007 in werking getreden Wet op de archeologische monumentenzorg dient de locatie eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het inventariserend veldonderzoek is op 15 april uitgevoerd door drs. A.J. Wullink en ir. W.J.F. Thijs van ARC bv, conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1.¹ en de Provincie Zuid-Holland.

1.2 Ligging en beschrijving van de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie ligt in de bebouwde kom van Sassenheim en grenst aan de zuidwestzijde aan de Hoofdstraat. Aan de overige zijden wordt de locatie begrenst door sloten. Op de onderzoekslocatie was een kistenfabriek gevestigd. De bebouwing is inmiddels gesloopt. Op een berg puin na ligt de locatie braak. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 1,4 hectare. Op de locatie zullen grondgebonden woningen en appartementen worden gerealiseerd. De ligging van de locatie is weergegeven in afbeelding 1.

1.3 Voorgaand onderzoek

Door Hazenberg Archeologie uit Leiden is een bureau-onderzoek uitgevoerd voor de onderzoekslocatie.² De onderzoekslocatie ligt in een gebied waar oude strandwallen- en vlaktes voorkomen. Deze strandwallen zijn gevormd in de periode 3000–1500 v. Chr. Op deze strandwallen ontstonden door verstuiwing de zogenaamde Oude Duinen. Tussen de duinen lagen laaggelegen, moerasachtige vlaktes waar veenvorming kon optreden. De vorming van de Oude Duinen stagneerde tussen 2000 en 1400 v. Chr., waarna bewoning mogelijk werd. Een tweede verstuiwingsfase tussen 1300 en 1000 v. Chr. is de onderzoekslocatie waarschijnlijk bespaard gebleven, omdat deze met name op de meer westelijk gelegen strandwallen heeft plaatsgevonden.

Op de strandwallen vond vanaf het Neolithicum bewoning plaats, de tussengelegen strandvlaktes werden waarschijnlijk als weidegebied gebruikt. Mogelijk vond bewoning op de strandwallen pas plaats na afname van de verstuiwing in de periode 2000–1400 v. Chr., dus vanaf de Bronstijd. Omdat er waarschijnlijk geen verstuiwing heeft plaatsgevonden na 1400 v. Chr., heeft bewoning vanaf de Midden-Bronstijd plaatsgevonden op het huidige niveau. In de Merovingische Tijd (5e – 8e

¹De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl

²Van Geenen, E., Plangebied Hoofdstraat 79 te Sassenheim gemeente Teylingen. Archeologisch bureauonderzoek, 2007.

eeuw n. Chr.) raakte het kustgebied sterk ontvolkt en werden de Oude Duinen bedekt met loofbos. Vanaf de 8e eeuw vond hernieuwde ontginning van het gebied plaats. Sassenheim is in deze periode ontstaan. In de 17e en 18e eeuw worden de Oude Duinen lokaal afgegraven voor bloembollenteelt. In de 19e en 20e eeuw vond ontgraving op grote schaal plaats. Ontgraving vond plaats tot op 55 cm boven het grondwater; dit is waarschijnlijk ook op de onderzoekslocatie het geval geweest. Verder is de grond voor bloembollenteelt mogelijk nog eens tot een meter beneden maaiveld omgezet.

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn losse archeologische vondsten uit het Laat-Neolithicum, de IJzertijd, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd gedaan. Door de met de bloembollenteelt gepaard gaande verstoringen is de archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie laag. Dit geldt in ieder geval voor sporen vanaf de Midden-Bronstijd. Mogelijk zijn er nog wel sporen uit het Laat-Neolithicum – Midden-Bronstijd aanwezig, indien deze zijn afgedekt door Oud Duinzand uit de verstuivingsperiode voor 1400 v. Chr..

1.4 Doel van het onderzoek

Het IVO is uitgevoerd als verkennend booronderzoek en heeft als doel het vaststellen van de bodemopbouw en eventuele bodemverstoringen. Daarnaast is gekeken naar het voorkomen van archeologische indicatoren.

1.5 Werkwijze

Voor het verkennend booronderzoek zijn conform de richtlijnen van de provincie Zuid-Holland. Hiertoe zijn tien boringen per hectare geplaatst, in totaal dus 14 boringen. De boringen zijn geplaatst in een grid van 35×30 m, met behulp van een edelmanboor en een zuigerboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn tot minimaal 2 m –mv geplaatst en indien technisch mogelijk (grondwater) dieper. Het was niet mogelijk om de drie door de provincie voorgeschreven boringen tot 4 m –mv te plaatsen. De locatie van de boringen is bepaald met behulp van GPS en meetlinten. De boringen zijn beschreven volgens de archeologische standaard boorbeschrijvingsmethode (ASB) van TNO Bouw en Ondergrond.

2 Inventariserend veldonderzoek

De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn weergegeven in bijlage 1. De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De boringen zijn vanwege de vrij hoge grondwaterstand niet dieper geplaatst dan 200 à 250 cm –mv. Aan de basis van de boringen werd goed gesorteerd zand aangetroffen. Dit zand bevatte geen schelpresten, waardoor een eolische oorsprong voor de hand ligt, met andere woorden het betreft hier oude duinen. In boringen 6, 7 en 11 wordt het zand naar onderen toe humeuzer. Mogelijk betreft het hier een vernatte uitblazingslaagte waar accumulatie van organisch materiaal heeft kunnen plaatsvinden. De top van dit onverstoord zand ligt tussen 60 à 220 cm –mv. Hierboven werd in een aantal boringen (1, 4, 8 – 10, 14) een donkerbruine eerdlaag aangetroffen, met een waargenomen dikte van maximaal 80 cm. Dit is het oorspronkelijke niveau

van het maaiveld waarop de bollen werden geteeld. In boringen 4, 8 en 9 werd op deze eerdlaag nog een pakket zand aangetroffen, dat moet zijn opgebracht. In de overige boringen (2, 5 – 7, 11, 12, 13) werd deze eerdlaag niet aangetroffen. Het zandpakket dat hier op het onverstoorde moedermateriaal lag, is sterk geroerd en mogelijk ten dele opgebracht. Boring 3 is op een diepte van 2 m –mv gestuit. Hierboven werd licht tot sterk humeus humeus zand aangetroffen. Waarschijnlijk betreft het hier een slootopvulling of een leidingcunet. In het verstoorde pakket en de eerdlaag werd vrij veel baksteen en ander bouwpuin aangetroffen. In boring 14 is sintel aangetroffen. Een deel van de verstoringen is zeer recent en tot stand gekomen bij de sloop van de bebouwing. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, anders dan het eerder genoemde baksteen en bouwpuin.

3 Conclusies

Op de onderzoekslocatie werden oude duinzanden aangetroffen. In een aantal boringen (1, 4, 8 – 10, 14) werd hierop een tot 80 cm dikke akkerlaag aangetroffen, al dan niet afgedekt door een pakket opgebracht zand. In de boringen waar geen eerdlaag werd aangetroffen is het bodemprofiel tot een diepte van ten minste 70 cm vergraven. Voor het hele terrein geldt dat de bodem tot een diepte van 60 à 220 cm –mv is vergraven, dan wel verploegd (zie afb. 3). Hierdoor is de kans zeer klein dat er nog intacte sporen uit de periode vanaf de Late Bronstijd aanwezig zijn. Er zijn geen aanwijzingen voor een overstoven maaiveldniveau uit het Neolithicum of de Vroege- en Midden-Bronstijd; hiermee is de kans klein dat er sporen uit deze periode aanwezig zijn op de onderzoekslocatie.

4 Aanbeveling

Gezien de aangetoonde verstoring van de onderzoekslocatie en de afwezigheid van overstoven niveaus uit het Neolithicum of de Vroege- en Midden-Bronstijd is de kans klein dat de voorgenomen werkzaamheden archeologische waarden in gevaar brengen. Verder onderzoek is dan ook niet noodzakelijk. Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Teylingen, om te beslissen of de onderzoekslocatie definitief kan worden vrijgegeven. De archeologische meldingsplicht blijft wel bestaan. Eventuele archeologische vondsten tijdens de bouwwerkzaamheden dienen direct bij het bevoegd gezag te worden gemeld.

Literatuur

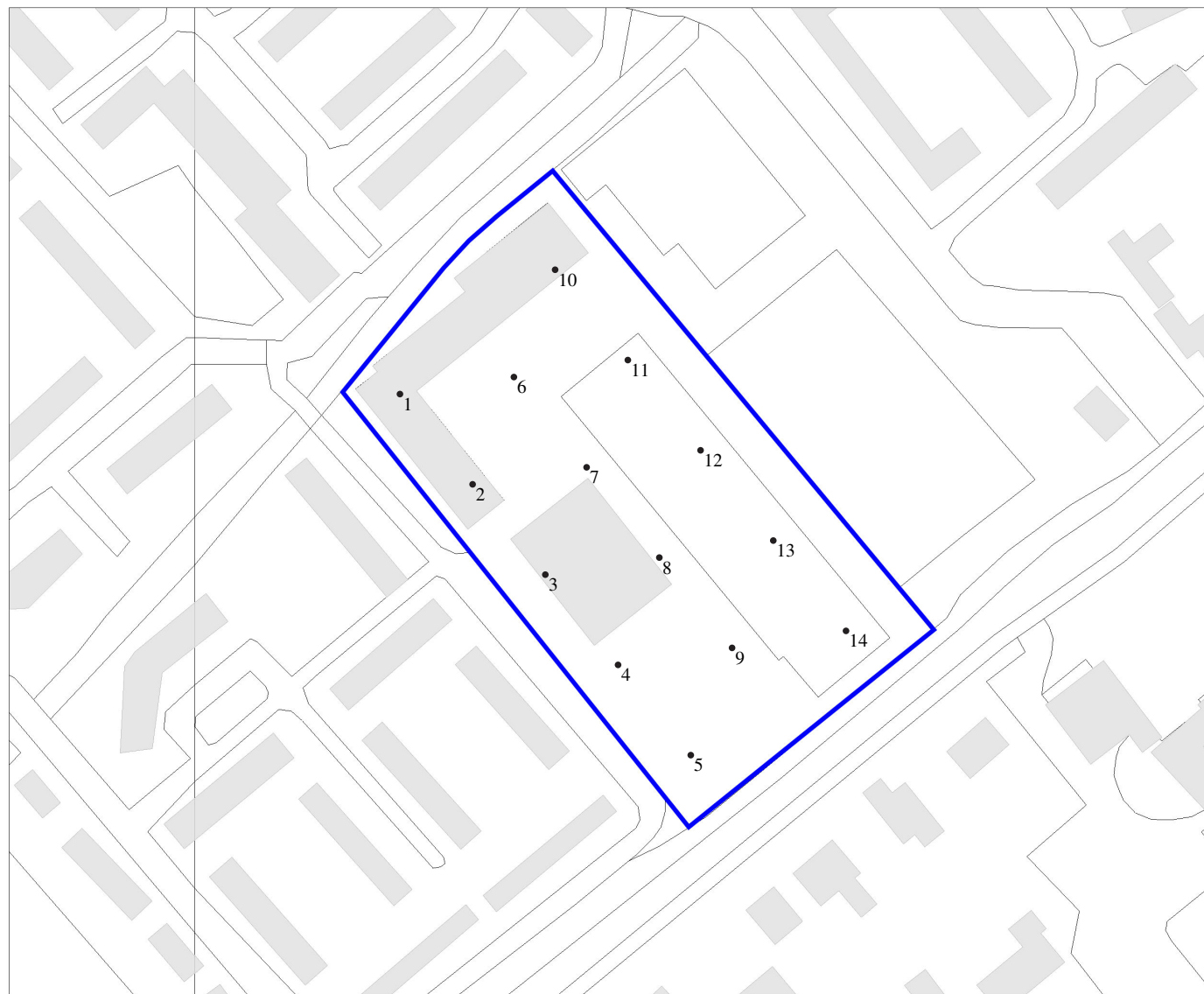
Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

14-04-2008

95308 / 470780

Legenda

 HUIZEN

 TOP10 ((c)TDN)

 1 Boring

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

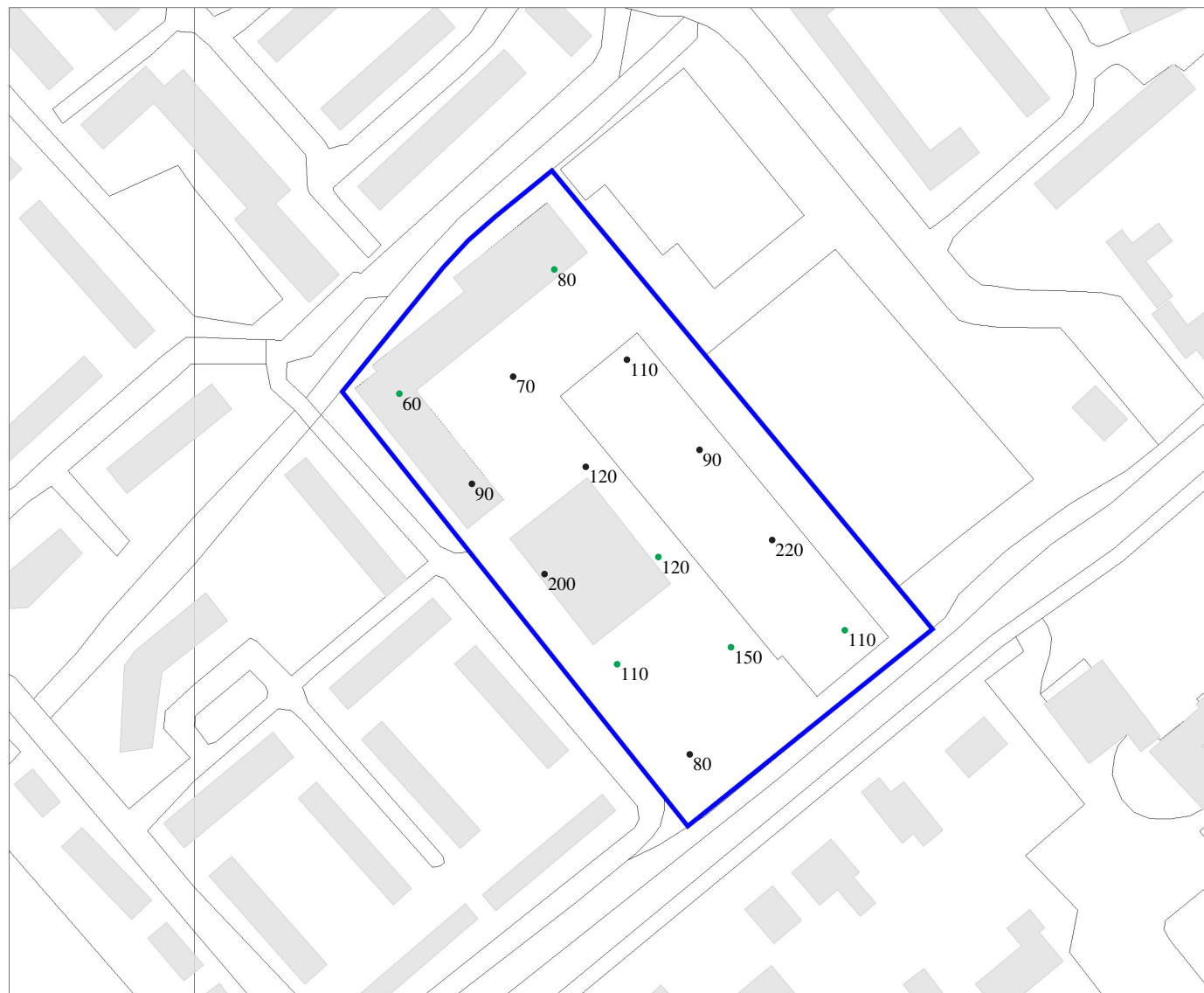
ONDER
NOSTR
LTUUR
NRIEM
SCHAP

94944 / 470482

Afbeelding 2 Locatie van de boorpunten op de onderzoekslocatie (blauw omlijnd). Kaart: A.J. Wullink.

14-04-2008

95308 / 470780

Legenda

 HUIZEN

 TOP10 ((c)TDN)

 220 Boring zonder eerdlaag

 60 Boring met eerdlaag

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

94944 / 470482

Afbeelding 3 Verstoringdiepte in cm -mv per boorpunt. Kaart: A.J. Wullink.

Bijlage 1 Boorstaten

Locatiebepaling	gemeten, GPS
Referentievlak	Nieuw Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling	geschat, hoogtekaart 1:10
Nauwkeurigheid maaiveldhoogte	50 cm

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)	humus (onderdeel lithologie)
Z zand	h1 zwak humeus
	h3 sterk humeus
bijmengsel (onderdeel lithologie)	
s1 zwak siltig	

---

boring 1 RD-X: 95.062. RD-Y: 470.664. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
60 Zs1h1	donker bruingrijs	scherp	Opmerkingen: eerdlaag.
200 Zs1	grijs	beëindigd	

---

boring 2 RD-X: 95.084. RD-Y: 470.636. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen.
200 Zs1	grijs	beëindigd	Opmerkingen: baksteen op 90 cm.

---

boring 3 RD-X: 95.106. RD-Y: 470.609. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
60 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen; recent opgebracht.
140 Zs1h1	bruinzwart	scherp	Opmerkingen: baksteen.
200 Zs1h3	zwart	gestaakt	Opmerkingen: gestuit op iets hards; leiding/slootvulling (?).

---

boring 4 RD-X: 95.128. RD-Y: 470.582. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 Zs1	geelbruin	scherp	
110 Zs1h1	donker grijsbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen; eerdlaag.
220 Zs1	grijs	beëindigd	

---

boring 5 RD-X: 95.150. RD-Y: 470.554. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
60 Zs1	geelgrijs	scherp	Opmerkingen: aardewerk aan basis.
80 Zs1h1	bruingrijs	scherp	Opmerkingen: baksteen.
200 Zs1	grijs	beëindigd	

---

boring 6 RD-X: 95.097. RD-Y: 470.669. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	grijsbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen.
150 Zs1	grijs	geleidelijk	
220 Zs1	donker grijs	beëindigd	Opmerkingen: naar beneden humeuzer.

---

boring 7 RD-X: 95.119. RD-Y: 470.641. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: recent aardewerk; geroerd.
120 Zs1	licht bruin	scherp	
220 Zs1h1	donker grijs	beëindigd	

boring 8 RD-X: 95.141. RD-Y: 470.614. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen.
120 Zs1h1	donker grijsbruin	scherp	Opmerkingen: eerdlaag.
220 Zs1	licht grijs	beëindigd	

boring 9 RD-X: 95.162. RD-Y: 470.587. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen.
150 Zs1h1	donker grijsbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen; eerdlaag.
250 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 10 RD-X: 95.109. RD-Y: 470.701. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
80 Zs1	donker bruin-grijs	scherp	Opmerkingen: baksteen.
200 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 11 RD-X: 95.131. RD-Y: 470.674. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
90 Zs1	donker bruinbruin	scherp	Opmerkingen: baksteen.
110 Zs1	licht grijs	scherp	Opmerkingen: geroerd.
250 Zs1h1	grijs	beëindigd	Opmerkingen: naar beneden humeuzer.

boring 12 RD-X: 95.153. RD-Y: 470.647. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	geelbruin	scherp	Opmerkingen: puin.
90 Zs1	donker grijsbruin	scherp	Opmerkingen: eerdlaag.
140 Zs1h1	donker grijs	scherp	Opmerkingen: baksteen.
220 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 13 RD-X: 95.175. RD-Y: 470.619. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

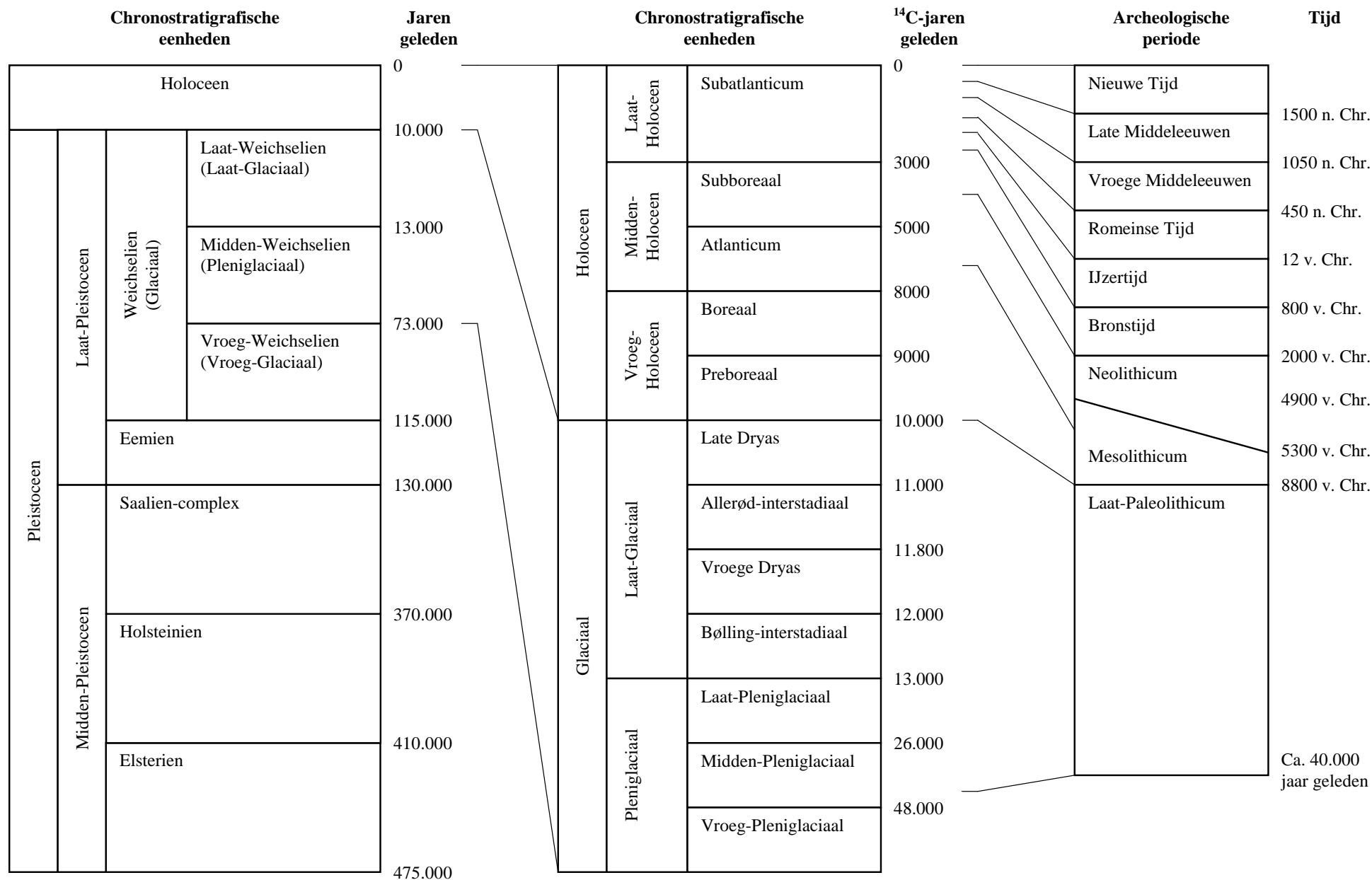
diepte lithologie	kleur	grens	
70 Zs1	donker bruin-grijs	scherp	Opmerkingen: geroerd.
220 Zs1	donker bruin	beëindigd	Opmerkingen: puin.

boring 14 RD-X: 95.197. RD-Y: 470.592. Maaiveld: 0,40. Boormethode: edelmanboring, zuigerboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1	donker bruin-grijs	scherp	Opmerkingen: baksteen.
80 Zs1	bruin-grijs	scherp	Opmerkingen: sintel.
110 Zs1h1	donker bruin	scherp	
200 Zs1	grijs	beëindigd	

Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.